

De Derde Dinsdag gaat over nieuws dat geen nieuws is, behalve die ene keer in 1988, ziet *Mark Kranenburg* in het archief.

Journalistieke Prinsjesdagrituelen

Gelukkig voltrok zich op 20 september 1988 elders op de wereld een majeure nieuwswontwikkeling. Een volgens *NRC Handelsblad* „bloedige strijd” in de straten van de Birmese hoofdstad Rangoon tussen demonstranten en militairen zou al 400 tot 500 mensen het leven hebben gekost. Een prima argument voor de verantwoordelijke eindredacteur van de krant om met dit nieuws van ver weg af te kunnen zien van de op Derde Dinsdag van september traditionele opening over de Miljoenennota.

„Waarom toch elk jaar dat voorspelbare nieuws van Prinsjesdag op de voorpagina?”, was de week daarvoor van hoofdredactionele zijde gemopperd. Bij de politieke redactie in Den Haag viel deze onverwachte koerswending van het hoofdkantoor niet goed: dit was een botte ontkenning van het jaarlijkse journalistieke hoogtepunt. De hoofdredactie persisteerde. Het nieuws uit Birma (tegenwoordig Myanmar) werd gebruikt om af te wijken van de gebruikelijke presentatie van de Rijksbegroting als het belangrijkste nieuws. Dat verschoof naar een plek elders op de voorpagina.

Nog altijd is het tobben voor redacties hoe om te gaan met het Derde Dinsdag-nieuws. Vooral ook omdat niet alleen de hoogtepunt al van tevoren bekend zijn, maar complete teksten van de begroting uitlekken. In 2002 was dat eveneens ruimschoots het geval, toen in het weekend voor Prinsjesdag op het toen minder alom aanwezige internet teksten van het Algemeen Persbureau (ANP) met nieuws uit de Rijksbegroting verschenen. Kopij die het ANP aan de redacties had verstrekt onder embargo tot dinsdagmiddag 15.15 uur - het tijdstip waarop de minister van Financiën de stukken

officieel aan de Tweede Kamer zou overhandigen. Een onbekende onder de naam ‘Nh2ba’ had de berichten zaterdagmiddag online gezet. Andere media gingen vervolgens los, hoewel zij een embargo-overeenkomst tot dinsdagmiddag met de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) hadden getekend. NRC publiceerde niets voortijdig. „Ik heb getekend. Daar houden we ons aan”, verklaarde toenmalig hoofdredacteur Folkert Jensma knarsetandend.

Gevolg was wel dat hij de jaren daarop de embargoregeling niet meer tekende, waardoor NRC vrijelijk uit eigen nieuwsgaring voortijdig de Prinsjesdagstukken kon publiceren. Zodoende kon de krant in 2004 bijna een week voor Prinsjesdag al uit stukken citeren. Een jaar later herhaalde dit onthullingsritueel zich. Toch ging het vaak om onderdelen van de begroting en stukken die met behulp van het Haagse vergiet waren ‘ingezien’.

De echte slag sloeg NRC op zaterdag 13 september 2008, toen vier dagen voor Prinsjesdag de complete Miljoenennota, alle departementale begrotingen plus de Macro Economische Verkenningen van het Centraal Planbureau in de krant verschenen, inclusief verwijzingen naar de site van NRC waar de integrale tekst van de regeringsstukken viel te lezen. „Besluiten over voorgenomen beleid, die voor de burger belangrijk zijn, horen zo snel mogelijk bekendgemaakt te worden”, schreef de hoofdredactie ter toelichting.

De RVD besloot in reactie dat alle media in het vervolg moeten wachten totdat de stukken op dinsdagmiddag aan de Tweede Kamer zijn overhandigd. Op het voortijdige publiceren heeft dit overigens geen enkele invloed, bleek maar weer afgelopen zaterdag.

Ongegereldheden in Rangoon in 1988.

Artikelen die tussen 1970 en nu in *NRC*, *NRC Handelsblad* en *nrc.next* zijn verschenen, zijn te vinden in het online archief. Kranten zijn te doorzoeken op datum, maar ook op thema. En ze zijn door te bladeren. Handig om over een bepaald onderwerp te zien hoe erover werd én wordt geschreven.

[+] Het archief is te vinden op www.nrc.nl/archief

ikje

Lezers zijn de auteurs van deze rubriek. Een Ikje is een persoonlijke ervaring of anekdote in maximaal 120 woorden. Insturen via ik@nrc.nl

AS

Ik liep de pelgrimsroute van Porto naar Santiago de Compostela. Langs de weg trof ik een huilende Duitser aan naast zijn fiets. Hij vertelde dat hij uit Keulen was gefietst en via Santiago de Compostela onderweg naar Maria-bedevaartsoord Fatima in Portugal, dat was nog vier dagen trappen. Hij vervoerde de urn van zijn overleden vrouw in zijn fietstas om daar de as te kunnen verstrooien. Vandaag had hij al zijn tweede leuke band opgelopen. Hij wees mijn aanbod om te helpen af. „Nee, dit moet ik alleen volbrengen, dat heb ik mijn vrouw beloofd.”

Piebe de Boer

Amazones offerden een borst voor hun krijgskunst, maar waarom offeren wij het Amazone-woud op, vraagt *Sophie van der Stap*.

De longen van de aarde

Er wordt gezegd dat amazones - die mythische op paarden galopperende vrouwelijke boogschutters - hun rechter borst opofferten om beter met hun pijl en boog om te kunnen gaan. Die borst zat in de weg. Amazones stamt in deze verklaring uit het Grieks (a- zonder, -mazos borst).

Een zekere Francisco Orellana uit Portugal werd in de 16de eeuw in de tropische bossen van Zuid-Amerika beschoten door, in zijn eigen woorden, vrouwelijke strijders met één borst. Het Amazone-woud, ook wel de longen van de planeet genoemd, en per ongelukkig toeval de achtertuin van de Braziliaanse president Bolsonaro, verkreeg zodoende haar naam door dit ruitervolk, net als de rivier die erdoorheen stroomde.

Tot Orellana waren deze langharige en eenborstige vrouwen slechts een legende, zonder vast omljnd leefgebied bovendien. Maar dat blijkt er niet toe te doen. Verhalen ontsnappen aan de vergetelheid door hun waarachtigheid, niet omdat ze waar zijn.

Ook in onze tijd werd het woord een verhaal rijker. Het bedrijf van Jeff Bezos kreeg de naam *Amazon* omdat hij vond dat het woord mooie referenties heeft: de strijdlust van die galopperende vrouwen, de grootsheid

van dat tropische woud, de kracht van de grootste rivier ter wereld. En niet te vergeten: het woord begint met een A. Dat scoort hoog in de zoekresultaten op Google.

Inmiddels is de bezorgpakjescultuur zo alomtegenwoordig dat Bezos nog een andere referentie aan de naam van zijn bedrijf kan toevoegen. Naast alles wat op-raakt, raakt ook het papier op. Er

heerst een nieuwe schaarste. Onder drukkerijen geliefde papiersoorten worden niet meer gevonden: het papier verdwijnt nu allemaal in de kartonnen verpakkingen van Bezos - rechtstreeks uit de Amazone? Waarschijnlijk niet, maar rechtstreeks of indirect, het resultaat is uiteindelijk hetzelfde. De Amazone, een van de longen van de aarde, is hard op weg het te verliezen van de Amazon van karton. Het is jammer dat dit verhaal, hoewel waar, misschien niet voldoende waarachtig of geloofwaardig is, zodat het een andere wending kan krijgen.

Wie gelooft dat nou, een diersoort die niet meer met één borst op paarden hoeft rond te galopperen om te overleven, die antibiotica heeft uitgevonden en op weg is naar Mars, ja wie gelooft nou dat zo'n soort écht haar eigen longen zou opofferen? Nee, dat kan niet waar zijn.

FOTO GETTY IMAGES

Amazone

Achterpagina.